

act

KLUNS

LÆRERVEJLEDNING

VIGGO, 12 ÅR

**“JEG KAN
RIGTIG
GODT LIDE
AT KØBE
NYT TØJ”**

**MZATI FRA
AFRIKA**

**“ET PAR
CONVERSE
SKAL MAN
HAVE”**

**KØBER DE
KENDTE
BRUGT TØJ?
MØD JOEY MOE
OG OH LAND**

TEST

**ER DU
GENBRUGSGUD
ELLER
MONSTER-
SHOPPER?**

INDHOLD

OM actKLUNS

Om act-serien	side 3
Om Røde Kors	side 3
Formål og emnet	side 4
Fagudtryk- og begreber	side 5
Opbygning	side 6
Tidsforbrug	side 7
Forenklede Fælles Mål	side 8
Læringsmål	side 9

LEKTIONER

INTRODUKTION TIL TEMAET

Bæredygtighed ... øh ... ?	side 10
----------------------------------	---------

FORBRUG OG GENBRUG I DANMARK

Case: Alma elsker at shoppe – gør du også det?	side 13
Dilemma – køber du cowboybukserne?	side 15
Case: Viggo – hvad er god stil?	side 17
Hvad er dit favoritkluns?	side 18

PRODUKTION OG FORBRUG I VERDEN

Case: Mzati fra Afrika: "At have de samme ting som andre er fedt!"	side 20
Klog på cowboy – dine buksers forunderlige rejse	side 22
Børnearbejde: Hvem har syet dine cowboybukser?	side 24
Case: Tomwanani fra Afrika: Kjoler, kjoler, kjoler	side 26

EVALUERING

Vox pop: Er du genbrugsdetektiv?	side 27
Hvor vild er din hukommelse?	side 29

WORKSHOPS - Upcycl dit bras og pimp dit møbel!

Indledende øvelse: Brug tingene igen	side 31
Workshop 1: Møbel og design	side 32
Workshop 2: Tekstiler	side 34
Workshop 3: Genbrugskunst	side 36

KOPIARK

Kopiark 1 – Mindmap: Hvad tænker du på?	side 38
Kopiark 2 – QR-kodeløb	side 39
Kopiark 3 – Huskekort	side 40
Kopiark 4 – Køber du cowboybukserne?	side 41
Kopiark 5 – Lommepege ... ?	side 42
Kopiark 6 – Sådan skriver du et diamantdigt	side 43
Kopiark 7 – Lidt om Malawi	side 44
Kopiark 8 – Mzati – Viggo – mig selv	side 45
Kopiark 9 – Tjek klædeskabet	side 46
Kopiark 10 – Sneboldkamp	side 47
Kopiark 11 – Kan Aaqil købe et par designerjeans?	side 48
Kopiark 12 – Hvor vild er din hukommelse?	side 49
Kopiark 13 – Leg dig frem til viden	side 50

act KLUNS

Materialet består af en elevbog, websitet rodekors.dk/skole/flugt og denne lærervejledning. Det er målrettet 4.-6. klasse.

Materialet er gratis. Du downloader lærervejledning og SMART Board-materialet på rodekors.dk/skole/kluns. Her ligger elevbogen også online. Du kan også vælge at bestille elevbogen som klassesæt. Du betaler kun for porto og ekspedition. Klassesæt kan bestilles på rodekors.dk/skole/kluns. Redaktionen er afsluttet maj 2015.

Redaktion: Morten Schwarz Lausten (ansv.), Anne-Marie Thirup Christiansen (forfatter og pæd. konsulent), Karin Pedersen / Digitaltjenesten (medforfatter, pæd. konsulent og leverandør af SMART-Board-materiale) og Lene Vendelbo / vendelbokommunikation.dk (red.)

Forsidefoto: Kasper Nybo

Layout: Tina Schembecker / eye-on-you.com

Røde Kors

Postboks 2600
Blegdamsvej 27
2100 København Ø
skoletjenesten@rodekors.dk
RodeKors.dk/skole

OM “act”-SERIEN

Magasinet “act KLUNS” er det sjette nummer i en serie af undervisningsmaterialer til mellemtrinnet. De fem foregående magasiner i serien er “act FLUGT”, “act RESPEKT”, “act AFRIKA”, “act KLIMA” og “act PIGELIV/DRENGELIV”. Du kan finde disse og mange andre undervisningsmaterialer fra Røde Kors’ skoletjeneste på rodekors.dk/skole.

Hvert magasin i act-serien tager et tema op, som i børnehøjde berører centrale problemstillinger rundt om i verden og i Danmark. Det er vores erfaring, at mellemtrinseleverne gerne vil handle og gøre en forskel, når de arbejder med disse emner. Act-serien er derfor handlingsorienteret i sin tilgang. Fx lægges

der op til, at eleverne arbejder med lokalmiljøet eller det sociale miljø i klassen ud fra de problemstillinger, de læser om i magasinet.

Materialerne i serien er udviklet, så de er humoristiske og i øjenhøjde med børnene. Vi ønsker at informere uden løftede pegefingre og i stedet lægge op til diskussion i klasseværelset og refleksion hos børnene. Til hvert magasin hører en hjemmeside, hvor eleverne kan spille onlinespillet “Klunsespillet”, se film og lignede. Vi udvikler desuden en emneuge til hvert magasin. Plan for emneugen kan findes på rodekors.dk/skole/kluns

OM RØDE KORS

Røde Kors er verdens største humanitære hjælpeorganisation. Vi hjælper i dagligdagen og under katastrofer. Fra førstehjælpskassen bag i bilen til krige på den anden side af jorden. Flere end 15 millioner frivillige i 189 lande udgør kernen i Røde Kors. Alene i Danmark er vi over 26.000 frivillige. Røde Kors har gennem sin 150 år gamle historie bygget på den samme idé. Vi hjælper mennesker i nød uden at skele til nationalitet, etnicitet eller religion. Vi er en neutral og upolitisk organisation, men vi har holdninger og taler de sårbarens sag. I krige og konflikter hjælper vi som den eneste humanitære organisation på begge sider af konflikten. Se evt. en kort tegnefilm om Røde Kors’ historie her: [youtube.com/watch?v=6Z29hkNB09A](https://www.youtube.com/watch?v=6Z29hkNB09A). At købe nødhjælp som mad og tæpper koster penge. Vi tjener blandt andet penge i vores over 230 genbrugsbutikker, hvor tusindvis af frivillige sælger brugt tøj. I 2014 solgte de tøj for 127 millioner kroner. På rodekors.dk/skole/kluns findes en foredragsholderliste, hvor I kan kontakte frivillige med henblik på at komme ud i jeres klasse og deltage i undervisningen.

FORMÅL OG EMNET

Formålet med act KLUNS er at give skolebørn viden om forbrug, bæredygtighed og genbrug. Vi møder børn fra en lang række forskellige lande, der fortæller om deres forbrug, tøjvaner og genbrug. Målet er at give børn lyst til og mulighed for refleksion over egne forbrugs- og tøjvaner, så de kan engagere sig i temaet, handle og gøre en forskel!

TRE TEMAER

Materialet går i dybden med tre temaer. Vi møder børn fra Danmark og en række andre lande. Desuden findes der blandt andet også både en test og et dilemma, der får eleverne til at reflektere over eget forbrug og tøjvaner. Og på hjemmesiden rodekors.dk/skole/kluns findes meget mere viden, små film med børn fra Malawi, animationsfilm, der viser det brugte tøjs vej fra genbrugscontainer til, at overskuddet fra salget i genbrugsbutikkerne bliver til nødhjælp.

1. FORBRUG OG GENBRUG I DANMARK:

Her kan du og dine elever møde 11-årige Alma, der elsker at shoppe. Halvdelen af hendes tøj kommer fra loppemarkeder og genbrugsbutikker. Vi møder også Viggo på 12 år, der hver måned køber nyt tøj og elsker mærkevarer. Her findes også et dilemma, hvor eleverne skal forholde sig til de konsekvenser, som vores store tøjforbrug har for den verden, de skal vokse op i.

2. SHOPPING I VERDEN:

Her møder vi Mzati på 13 år og Tomwanani på 11 år fra Malawi. De fortæller om deres tøjvaner, stil og forbrug. Selv om børnene bor i et af verdens fattigste lande, så er de en del af den middelklasse, som hastigt vokser – også i de allerfjerneste og fattigste egne af verden. Desuden møder vi en masse andre børn fra hele verden, kendte og politikere.

3. FAKTA OM GENBRUG:

Der er masser af fakta om forbrug, tøj og genbrug undervejs. Et helt opslag giver et overblik af de både de positive og negative konsekvenser af vores tøjforbrug i Danmark.

FAGUDTRYK OG BEGREBER

MATERIALET VIL BERØRE FØLGENDE FAGUDTRYK:

UPCYCLING: Kan oversættes til ordet, opbrug. Når et produkt ikke betragtes som affald, hvor det kasseres og nedbrydes, men derimod tilføjes en ny værdi, er der tale om upcycling. Eksempler på upcycling kan være, at du re-designer et gammelt stykke tøj, istandsætter et ældre stykke møbel osv. Det handler dermed om at give gamle produkter nyt liv vha. sin kreativitet og fantasi.

RECYCLING: En praksis, hvor et produkt genanvendes i samme form, som det er skabt, fx et stykke tøj. I stedet for at kassere produktet som affald, kan det bruges og genanvendes af andre.

DOWNCYCLING: Et begreb, der beskriver processen, hvor et produkt nedbrydes for at blive en del af et nyt produkt. Downcycling har til formål at forhindre, at potentielt nyttige materialer går til spilde. Eksempelvis når vi afleverer vores pantflasker, eller når gamle vinflasker omsmeltes til nye flasker osv..

BÆREDYGTIGHED: En brug af jordens ressourcer, som skaber en balance mellem udnyttelse og beskyttelse, således vi ikke ødelægger vores livsgrundlag. Når der tales om bæredygtighed, menes der en sikring af menneskets nuværende behov uden at forringe de fremtidige generationers muligheder for at få opfyldt deres behov.

OPBYGNING

Materialet består af denne lærervejledning, en elevbog og en dertilhørende hjemmeside, som du kan finde på rødekors.dk/skole/kluns

ELEVBOG

Elevmagasinet er på 28 sider og indeholder autentiske, relevante historier om forbrug og genbrug fra fortalt af børn fra Danmark og ude fra verden. Vi møder kendte, som udtaler sig om forbrug og genbrug og dvs, og der er fakta, test og dilemmaer, som vil få eleverne til at reflektere over egne forbrugsvaner.

LÆRERVEJLEDNING

Lærervejledningen består af en række udførlige forslag og beskrivelser af forskellige aktiviteter, som eleverne kan beskæftige sig med i forbindelse med arbejdet med elevbogen samt kopiark til brug ved de forskellige aktiviteter. Nogle lægger op til gruppearbejde i større og mindre grupper og plenumdiskussioner, andre til fysiske udfoldelser. I lærervejledningen finder du også beskrivelser af, hvilke fag og nye forenklede Fælles Mål materialet berører samt fakta-oplysninger om emnet. SMART Board-ikoner, der henviser til opgaver, hvor der er SMART Board-materialer tilgængelige. Disse kan downloades på rødekors.dk/skole/kluns

TEMAHJEMMESIDE:

På rødekors.dk/skole/kluns findes "Klunse-spillet", et online spil, hvor det gælder om at samle mest muligt genbrugstøj på tid. Spillet er en gamificeret eller legende forklaring af budskabet om, at genbrug er en humanitær handling, fordi når man enten giver eller køber genbrugstøj hos Røde Kors, går overskuddet til nødhjælp. Her findes også en animationsfilm, der på humoristisk vis forklarer tøjets vej fra genbrugscontainer til, at overskuddet fra Røde Kors' genbrugssalg bliver til nødhjælp. Her er små film med børn fra Malawi, der fortæller deres tøjvaner og en instruktion i, hvordan man kan bygge en lænestol af genbrugsmaterialer.

På hjemmesiden vil det også være muligt at finde en oversigt over Røde Kors' foredragsholdere, som kan komme ud i klassen eller på skolen.

TIDSFORBRUG

Du kan enten vælge at organisere et samlet tværfagligt forløb med fokus på emnet 'KLUNS', eller du kan udvælge enkelte opgaver og interviews afhængigt af, hvor meget tid du har til rådighed. Det er muligt at tilrette materialets indhold og sværhedsgrad, alt efter hvilken klasse eller klassetrin, det skal rettes imod.

FORSLAG TIL UGEPLAN

MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG
Introduktion til genbrugstemaet: Bæredygtighed ... Øh...? Case Alma – elsker du også at shoppe?	Mode, genbrug og identitet: Hvad er dit favoritkluns? › opgave a-b-d.	Produktion og globalt forbrug: Præsentationer › opgave c. Made in China: Klog på Cowboy – dine gamle buksers forunderlige rejse.	Evaluerings: Vox pop – er du en genbrugsdetektiv?	Workshops: Fokus på upcycling. Læs mere på side 30.
Mode, genbrug og identitet: Køber du cowboybukserne? Case Viggo – hvad er god stil?	Mzati – at have de samme ting som andre er fedt!	Hvem har syet dine designer-jeans? Kjoler, kjoler, kjoler.	Hvor vild er din viden om genbrug og forbrug? Leg dig til ny viden.	Workshops fortsat.

OBS! Arbejdet med workshops kan være tidskrævende og kræver derfor mere end blot en uge! Bemærk at skemaet blot er vejledende.

FORENKLEDE FÆLLES MÅL

BESKRIVELSE AF FAGLIGE MÅL

DANSK

I forbindelse med temaet act KLUNS skal eleverne læse tekster for forskellig vis, tilegne sig nye begreber og viden, bl.a. igennem samtaler i grupper og plenum, forberede og gennemføre præsentationer for klassen samt formulere egne synspunkter og erfaringer og øve sig i at lytte til og diskutere andres holdninger. Hovedvægten ligger på det talte sprog.

Læsning: Sprogforståelse, tekstforståelse og sammenhæng.

Fremstilling: Planlægning, forberedelse, fremstilling, præsentation og evaluering.

Kommunikation: Dialog, IT og kommunikation.

MATEMATIK

Under forløbet vil eleverne skulle løse enkle matematiske opgaver, hvor der vil være fokus på elevernes personlige økonomi. Her skal eleverne bl.a. lægge et budget over eget forbrug.

Matematiske kompetencer:

Ræsonnement og tankegang, hjælpemidler, kommunikation.

Tal og algebra: Regnestrategier.

Statistik og sandsynlighed: Statistik.

NATUR OG TEKNOLOGI

I arbejdet med temaet vil eleverne tilegne sig et udvidet ordkendskab og dermed udtrykke sig med brug af naturfaglige fagord og begreber. Eleverne vil løbende lære samt diskutere problemstillinger forbundet med tøjforbrug, miljø og bæredygtighed. Derudover vil eleverne opnå en viden om enkle principper for bæredygtighed og undersøge menneskets forhold til forbrug og produktion af tøj og tekstiler. I arbejdet med act KLUNS vil eleverne også bevæge sig ud i arbejdet med geografi og stifte bekendtskab med landet Malawi.

Perspektivering: Perspektivering i naturfag, teknologi og miljø, mennesket på jorden og i verden, kort og forvaltning.

Kommunikation: Formidling og ordkendskab.

HÅNDVÆRK OG DESIGN

Materialet lægger op til, at eleverne i arbejdet med genbrug og upcycling løbende skal planlægge, beskrive og udføre egne arbejdsprocesser. Eleverne skal endvidere fremstille enkle produkter – både efter oplæg og efter egne ideer samt udvikle og anvende egne designs.

Håndværk – materialer: Materiale-kendskab, materialekombination og udtryk.

Design: Idéudvikling, idéafprøvning, produktrealisering og evaluering.

INNOVATION OG ENTREPRENØRSKAB

I materialets sidste del vil eleverne blive stillet over for opgaver af mere praktisk art, der har til hensigt at udfordre og udvikle elevernes innovative, kreative og entreprenante evner. Her lægges der bl.a. vægt på elevernes sans for at skabe, (produkt)udvikle nye produkter i forbindelse med genbrug og upcycling.

UDDANNELSE OG JOB

Eleverne får i materialet mulighed for at diskutere og reflektere over børns arbejdsvilkår og arbejdsforhold ude og hjemme, og de vil blive præsenteret for regler og vilkår i forbindelse med mødet med bl.a. Børnekonventionen. På røde kors. dk/skole/kluns vil I kunne se film og et interview med snedkermesteren på virksomheden Genbyg.dk

LÆRINGSMÅL

DER ER FØLGENDE OVERORDNEDE LÆRINGSMÅL FOR FORLØBET:

At eleven får ny viden om begreberne: forbrug, bæredygtighed og genbrug.

At eleven opnår en bevidsthed om eget forbrug, tøjvaner og genbrug.

At eleven kan definere problemer med tøjforbrug og bæredygtighed.

At eleven opnår en viden om, hvordan vi er en del af et globalt forbrugsmønster.

At eleven kan undersøge, om der kan ændres adfærd mht. tøjforbrug.

At eleven opnår viden om Røde Kors' rolle i forhold til genbrug og bæredygtighed.

/ INTRODUKTION TIL TEMAET

BÆREDYGTIGHED ... ØH ...?!

Tidsforbrug: 60-90 minutter.

Materialer: Kopiark 1-2 (skal klippes ud inden brug) og kopiark 3, smartphones, tavle/interaktiv tavle.

Fag: Dansk. Natur og teknologi.

Beskrivelse: I skal nu i gang med et emne, der handler om sammenhængen mellem bæredygtighed, miljø og vores forhold til noget, vi alle ejer – nemlig tøj. Vores forbrugsmønstre kan være meget forskellige – nogle køber tøj et par gange om måneden, andre et par gange om året, nogle i dyre butikker, mens andre går i genbrugsbutikker.

Bæredygtighed handler om at passe på naturen og hinanden, så der også er gode muligheder for de mange kommende generationer. Mange elever vil formentlig have en forhåndsviden om nogle af vores forbrugsvaner. Eksempelvis hvordan vi skal huske at slukke lyset, cykle i stedet for at køre i bil hele tiden, spare på vandet osv. De færreste elever vil derimod være bevidste om, hvor meget tøj danskerne reelt set køber og forbruger i løbet af et år, hvordan det fremstilles, og hvad vi stiller op med det, når vi ikke længere ønsker at have det hængende hjemme i klædeskabet. En stor del af tøjproduktionen er nemlig langt fra bæredygtigt.

Som en introduktion til emnet om tøj og bæredygtighed skal eleverne stifte bekendtskab med mange nye og/eller kendte begreber, såsom genbrug, mode/tøjvaner, forbrug og bæredygtighed. For at komme godt i gang kan klassen starte med nogle indledende brainstorm-opgaver, således at der åbnes op for elevernes forforståelse, tanker og ideer.

/ INTRODUKTION
TIL TEMAET

SÅDAN GØR DU

1. ØVELSE UDEN ELEVBOG

Før du udleverer elevbogen præsenteres klassen for emnet (kluns). Klassen samles i plenum, og du skriver kluns/tøj på tavlen, hvorefter du spørger ind til, hvad der menes med ordet. Hvad kommer eleverne umiddelbart til at tænke på?

SMART Board-materiale med mindmapværktøj er tilgængeligt.

Udlever kopiark 1, som består af en mindmap, hvor eleverne må skrive og/eller tegne, hvad de kommer til at tænke på.

Derefter samler du op på klassens bud. Bagefter lader du eleverne sidde og bladere lidt i elevhæftet.

2. QR-KODELØB

Inden arbejdet med elevhæftet, sendes eleverne i små grupper ud på et QR-kodeløb. Løbet er en anderledes udgave af et orienteringsløb, hvor eleverne skal finde forskellige poster. Her vil de støde på nye ord og begreber samt små facts om danskernes tøjforbrug:

SMART Board-materiale med igangsætning til QR-kodeløb.

FØLGENDE INFO VIL ELEVERNE FÅ UNDER QR-KODELØBET:

1. Bæredygtighed: Når noget er bæredygtig - fx enten et stykke tøj eller noget vi kan spise - betyder det, at det laves på en måde, så det ikke skader så meget, at de mennesker, der lever på jorden om 50 år ikke har mulighed for at leve samme slags liv, som du lever. Hvis man fx fanger for mange fisk - måske en tun - kan det ende med at tunen uddør, og så kan vi ikke fiske efter tun i fremtiden. Men hvis vi fanger lidt færre tun, så kan tunen bedre overleve, og så kan vi også fange tun om 50 år. Det er bæredygtighed.

2. Miljø: Miljø er sådan noget, der handler om naturen. Miljø er alle de ting, der påvirker mennesker, dyr og planter - fx vand og vind, men også forurening, som er dårligt for naturen.

3. Kemikalier: Kemikalier er et slags stof, som både kan findes naturligt i naturen og også noget, som vi mennesker har opfundet. Der findes en slags kemikalier i mange af de ting, som vi bruger i vores hverdag. Fx shampoo, vaskemiddel, mad og tøj. Men nogle kemikalier er meget dårlige for vores krop, og vi kan blive syge af dem.

4. Upcycling: Hvis du tager en gammel stol, og gør den pænere ved fx at male den i stedet for at smide den på lossepladsen, så er det upcycling! Hvis du har en god fantasi, kan man blive super god til upcycling, og det bliver både du og naturen glad for.

5. Recycling: Dette betyder genbrug. Hvis du har en masse gammelt tøj, som du ikke kan passe mere, kan andre få det fx din lillebror eller lillesøster eller andre. Du kan også give det til genbrug i stedet for at smide det i skraldespanden.

6. Downcycling: Når vi er færdige med vores sodavandsflasker og marmeladeglas, skal vi ikke smide det i skraldespanden. Man kan nemlig bruge det igen, og det bliver naturen glad for. Når du afleverer en sodavandsflaske i et supermarked, bliver det sendt videre til dem, der laver sodavand. Så smelter man flasken om til nye sodavandsflasker. Det er smartere end at smide det i skraldespanden.

7. Fact 1: Vi danskere er europamestre - ikke i fodbold, men i skrald. Altså er vi det land i hele Europa, der smider allermost ud hvert år. Faktisk smider vi ca. 718 kg per person om året. Det er flere kg, end hvad en stor hest vejer.

Kilde: stopspildafmad.dk

8. Fact 2: Når man skal lave tøj, kræver det, at man laver tekstiler. Tekstiler kalder vi også for stof, og det er en masse fibre og tråde, som bliver vævet sammen til stof, som der så kan syes tøj af. Sådan noget kan fx komme fra enten bomuld eller fra fåreuld.

/ INTRODUKTION TIL TEMAET

9. Fact 3: Vidste du, at tøjbranchen er en af de brancher, der forurener allermest på vores jordklode. Der findes nemlig mange kemikalier – som kan være giftige – i meget af det tøj, som vi kan købe i butikkerne. Så det kan forurene rigtigt meget at lave tøj på en fabrik.

Kilde: politiken.dk

10. Fact 4: Vidste du, at det meste af vores tøj, som vi kan købe i butikkerne herhjemme oftest er syet af mennesker, der bor i Asien fx Kina og Indien?

Kilde: Clean Clothes

11. Fact 5: Vidste du, at hver dansker i gennemsnit køber ca. 16 kg tøj hvert år. Det svarer til 64 T-shirts eller 16 par cowboybukser!

Kilde: <http://www.dr.dk/Nyheder/Indland/2013/12/28/1228114225.htm>

12. Fact 6: Vidste du, at Røde Kors har en masse genbrugsbutikker og containere, hvor du kan forære dit gamle tøj, hvis du ikke længere selv vil have det? Røde Kors synes nemlig, at genbrug er guld! Røde Kors har hele 230 genbrugsbutikker i Danmark, hvor folk arbejder frivilligt!

13. Fact 7: Vidste du, at Røde Kors modtager over 6.000 ton tøj hvert år? Det er Røde Kors glade for, fordi så tjener omkring 50 mio. kr., og så er det muligt at hjælpe en masse mennesker både herhjemme i Danmark og ude i verden!

3. KLIP KOPIARK 2 (QR-KODER) UD

Hæng det op på gangen eller andre steder på skolen.

4. UDLEVER KOPIARK 3

Det er huskekort. Eleverne kan således løbende skrive informationer og nyttig viden ned, inden de vender tilbage til klasselokalet.

5. QR-LØB GÅR I GANG

Del eleverne op i makkerpar. De skal inden løbets start hente en scanningsapp til deres smartphone, fx Inigma, som er gratis. Derefter fortæller du eleverne, at de skal på et orienteringsløb på skolen, hvor de skal finde 13 poster. Ved hver post hænger der en

kode, som de skal scanne med deres smartphone. Hver kode indeholder facts og/eller nye fokusord, som de skal lære.

6. OPSAMLING I PLENUM

Når grupperne er færdige, samler du op på orienteringsløbet i plenum. Lad eleverne skrive ordene på tavlen, så de får mulighed for at gentage dem.

/ FORBRUG OG GENBRUG I DANMARK

CASE: ALMA ELSKER AT SHOPPE – GØR DU OGSÅ DET?

Tidsforbrug: 45-60 minutter.

Materialer: Elevhæfte.

Fag: Dansk.

Beskrivelse: På side 4 møder eleverne den 11-årige Alma fra Frederiksberg, der har gjort sig tanker om brugen af tøj købt på loppemarkeder og genbrugsbutikker. Almas historie lægger op til en diskussion om brugen af genbrug – er det mon hot eller not blandt eleverne?

Nogle elever finder det måske 'klamt' eller pinligt at gå i andres aflagte tøj, nogle vil finde værdi i at eje noget, som ingen andre har, mens andre vil benytte sig af genbrug af økonomiske årsager. Men hvad mener dine elever? Dette vil følgende opgave fokusere på.

/ FORBRUG OG GENBRUG I DANMARK

SÅDAN GØR DU

1. LÆS SIDE 4-7

Nu skal I for alvor i gang med elevhæftet. Start med at læse side 4-7 om Alma og hendes shoppingvaner.

2. Stil nu klassen følgende opklarende spørgsmål

Hvad er et loppemarked og en genbrugsbutik?

Hvad er forskellen, og hvorfor køber folk ting disse steder?

3. GRUPPEDISKUSION

Stil derefter eleverne følgende holdningsspørgsmål, som de diskuterer i små grupper/makkerpar:

SMART Board-materiale med spørgsmålene tilgængeligt.

- Hvorfor køber Alma meget af sit tøj på loppemarkeder?
- Kunne du finde på at købe noget af dit tøj på et loppemarked ligesom Alma?
- Hvorfor/hvorfor ikke?
- Hvad vil det sige, når noget er 'på mode'?
- Betyder moden noget for dig i din dagligdag? Hvis ja, i hvor høj en grad?
- Hvordan tror du/I, at man kan få flere danskere til at genbruge og købe genbrugstøj?

4. DE FIRE VERDENSHJØRNER

Eleverne skal nu i fællesskab forsøge at sætte ord og handling på deres meninger om emnet.

- Er genbrug klamt eller sejt?
- Hvor mange tænker som Alma?

Eleverne skal nu stille sig i det hjørne med det udsagn, som de er mest enige i. Bed en eller flere elever fra hvert hjørne om at begrunde deres valg. Dernæst får eleverne endnu en mulighed for at skifte hjørne, hvis de andre elevers mening har fået dem til at ændre mening. Eleverne, som flytter sig, fortæller nu hvorfor.

EKSEMPLER PÅ FORMULERINGER, SOM KAN BRUGES:

HJØRNE 1: "Jeg har virkelig ingen mening om det."

HJØRNE 2: "Jeg synes, at det er en lille smule ulækkert. Der er jo andre mennesker, der har gået i det."

HJØRNE 3: "Jeg synes, det er helt okay. Fedt, at det ikke bare bliver smidt ud. Men jeg gør det ikke selv."

HJØRNE 4: "Jeg kunne sagtens finde på at gå på genbrugsjagt ligesom Alma!"

/ FORBRUG OG GENBRUG I DANMARK

DILEMMA: KØBER DU COWBOYBUKSERNE?

Tidsforbrug: 30 minutter.

Materialer: Elevhæfte og kopiark 4.

Fag: Dansk. Natur og teknologi.

Beskrivelse: Nu skal klassen arbejde med tøjindustrien. Og nogle af de konsekvenser, som produktionen derfra har. I følgende dilemmaopgave møder eleverne nogle af de stemmer og interesser, der findes i debatten om tøj og kemi, bl.a. en biolog, politiker, repræsentant fra en børneorganisation og fabriksejer.

/ FORBRUG OG GENBRUG I DANMARK

SÅDAN GØR DU

1. OM GENREN DILEMMA

Inden eleverne går i gang, fortæller du dem om øvelsen. Hvad er et dilemma egentligt for noget?

2. LÆS TEKSTEN

Teksten læses igennem i fællesskab og hjælp eleverne med at opklare eventuelle svære ord.

SMART Board-materiale med oplæsningstekst tilgængelig.

3. GRUPPEARBEJDE

Del derefter eleverne ud i små grupper på tre eller fire. Gruppen læser opgaven igennem endnu en gang. Grupperne skal nu diskutere dilemmaet og træffe et valg. Udlever også kopiark 4, hvor eleverne skal se nærmere på, hvilke stemmer der findes i debatten om tøj og bæredygtighed. Her kan de også skrive ned, hvilke argumenter de er overraskede over og dermed støvsuge siden for informationer.

4. FREMLÆGGELSE

Efter 10-15 minutter samler du klassen, og hver gruppe fremlægger på skift deres overvejelser og argumenter for deres valg.

5. NY VIDEN?

Se, hvilke personer, der giver deres mening til kende.

- Hvilke titler har de?
- Er der noget af det, de siger, som du ikke vidste i forvejen?
- Er der noget, der kan få gruppen til at ændre holdning?

VIDEN

DIT TØJ ER FYLDT MED KEMI

Vidste du, at der bruges et halvt til et helt kg kemikalier – fx farvestoffer og konserveringsmidler – til at producere en T-shirt?

Nogle T-shirts med illustrationer kan være trykt med et tyndt lag pvc-plast. Denne tynde film er blødgjort med ftalater, der lige så langsomt kan dampe af. Ftalater er enten bevist hormonforstyrrende eller mistænkt for at være det. I andre stykker tøj findes der visse azofarvestoffer, som kan danne kræftfremkaldende stoffer (arylaminer), fremkalde allergi eller være giftige for vandmiljøet. Azofarvestoffer bliver især brugt til at farve bomuld.

Kilde: Miljøstyrelsen / mst.dk og Jyllands-Posten / jp.dk

/ FORBRUG OG GENBRUG I DANMARK

CASE: VIGGO – HVAD ER GOD STIL?

Tidsforbrug: 60-90 minutter.

Materialer: Elevhæftet og kopiark 5.

Fag: Dansk. Matematik.

Beskrivelse: Mange drenge er, ligesom piger, glade for at shoppe, og på side 10 møder eleverne 12-årige Viggo fra København. I interviewet fortæller Viggo om sine tøjforbrugsvaner, og hvorfor han ikke synes, at genbrug er smart i modsætning til Alma på side 4.

SÅDAN GØR DU

1. ELEVERNE LÆSER

Lad eleverne læse side 10-12 om Viggo.

2. SNAK I PLENUM

Stil derefter klassen følgende spørgsmål i plenum og udlever kopiark 5:

- Hvorfor gør Viggo ikke det samme som Alma? Diskuter Viggos valg!
- Hvor meget tøj køber du (eller dine forældre) ca. om måneden?
- Får du lomme penge? I så fald hvor mange? Læg et budget over, hvad du bruger dine lomme penge på (kopiark 5).
- Derefter sammenligner eleverne deres svar med en sidemakker og derefter for klassen.

3. FORTSÆT MED FØLGENDE SPØRGSMÅL I PLENUM:

- Viggo er glad for mode. Hvor meget betyder mode for dig?
- Er der forskel på, hvor meget piger og drenge går op i mode?
- Sandt eller falsk - Hvad mener du om udsagnet: Nyt tøj giver fed opmærksomhed?
- Hvem lærer os egentligt, hvad der er på mode? Hvem påvirker os (fx sociale medier, kendisser, venner, klassekammerater og bekendte, reklamer osv.)?
- Hvilken betydning har mode og nyt tøj for både børn, unge og voksne?

/ FORBRUG OG GENBRUG I DANMARK

HVAD ER DIT FAVORITKLUNGS?

Tidsforbrug:

Opgave A og B: 45 minutter.

Opgave C: 2 x 60 minutter.

Opgave D: 45 minutter.

Materialer: Elevhæfte, landkort/interaktiv tavle og kopiark 6.

Obs. til denne øvelse skal eleverne medbringe deres eget yndlingstøj (et styk)!

Fag: Dansk. Natur og teknologi.

Beskrivelse: Hvordan værdisætter vi et stykke stof? Er det købsprisen på et stykke tøj, der afgør, hvad det er værd, eller spiller andre faktorer ind såsom affektionsværdi? På side 14-15 præsenteres klassen for en vox pop, hvor en række børn fra fem forskellige lande fortæller om det tøj, der betyder mest for dem. Ordene værdi, købspris og affektionsværdi er fokusord i denne opgave.

SÅDAN GØR DU

A1 KLASSEN LÆSER VOX POPPEN HØJT

Eleverne gennemgår parvist børnenes svar.

- Hvad fortæller de?
- Hvorfor betyder lige netop dette stykke tøj noget for børnene?
- Forklar, hvad ordene (værdi, købspris og affektionsværdi) betyder?

A2 ELEVERNES SÆRLIGE TØJ?

Lad eleverne fortælle for klassen, om de selv ejer noget, der har stor affektionsværdi for dem.

B1 TØJ OG BØRN VERDEN RUNDT

Vis på et kort eller Google Earth, hvor de forskellige børn kommer fra (Nepal, Cambodja, Myanmar, Malawi).

SMART Board-materiale med geografiske links tilgængeligt.

B2 TAL EVT. MED ELEVERNE OM FØLGENDE:

- Mener de, der er forskel på, hvad vi sætter pris på alt efter, hvor vi kommer fra og bor? Elevernes svar skal uddybes.

/ FORBRUG OG GENBRUG I DANMARK

OPSKRIFTEN PÅ ET DIAMANTDIGT

Linje 1: 1 substantiv/navneord - fx emnet

Linje 2: 2 adjektiver/tillægsord - relateret til emnet

Linje 3: 3 verber/udsagnsord - bøjes efter substantivet eller beskriver det, man selv kan lave med/i emnet.

Linje 4: 1 sætning: Subjekt/grundled + verbum/udsagnsord + objekt/genstandsled - Sætningen angiver et vendepunkt, eller beskriver substantivet fra starten.

Linje 5: 3 verber/udsagnsord - bøjes efter substantivet eller beskriver det, man selv kan lave med/i emnet.

Linje 6: 2 adjektiver/tillægsord - relateret til emnet

Linje 7: 1 substantiv/navneord - fx et synonym for emnet, et ord man kan relatere til det første substantiv, eller det modsatte af emnet.

C ELEVPRÆSENTATION

Eleverne medbringer det stykke tøj, der betyder allermest for dem. De kan eventuelt tage det på den pågældende dag eller medbringe tøjet på en bøjle. Eleverne skal nu hver især forberede en kort præsentation – eksempelvis enten en Voki.com (se vejledning i SMART Board-materialet) eller mundtlig fremlæggelse. Vigtigst er, at de kan fortælle og forklare, hvor eller hvem de har fået det af, samt hvorfor det betyder så meget for dem.

SMART Board-materiale bestående af igangsættende side med link til Voki.com – et program, som man kan vælge at bruge til præsentationen.

Skriv evt. følgende spørgsmål på tavlen:

- Hvem har du fået tøjet af?
- Hvorfor betyder det noget særligt for dig?
- Er tøjet funktionelt? Eksempelvis kan et par fodboldstøvler være funktionelle, når der skal spilles fodbold.
- Har det affektionsværdi for dig – hvorfor/hvorfor ikke?
- Er tøjet af et særligt mærke, som har værdi for dig?
- Hvad er vigtigst for dig, når du skal have nyt tøj – skal det være et særligt mærke, særlig farve eller kunne noget særligt?

D DIAMANTDIGT

Som en del af præsentationen kan eleverne individuelt udarbejde et diamantdigt om deres yndlingsstykke tøj. Hæng det eventuelt op i klassen sammen med tøjet. Udlever kopiark 6.

SMART Board-materiale med QR-kode til diamantdigt-instruktion, således at eleverne ikke nødvendigvis behøver kopiark.

/ PRODUKTION OG FORBRUG I VERDEN

CASE: MZATI FRA AFRIKA: “AT HAVE DE SAMME TING SOM ANDRE ER FEDT!”

Tidsforbrug: 60-90 minutter.

Materialer: Elevhæfte, kopiark 7-8 og verdenskort/interaktiv tavle.

Fag: Dansk. Natur og teknologi.

Beskrivelse: I følgende opgave skal klassen læse om 13-årige Mzati fra Malawi. Mens nogle elever har en fornemmelse af, at Afrika er et forskelligartet kontinent med mange, meget forskellige lande og mennesker, vil andre have begrænset kendskab til denne del af verden. I opgaven zoomer vi ind på verdens pt (marts 2015) fattigste land, Malawi, hvor middelklassen vokser sig større og større og dermed også mængden af forbrugsvarer bl.a. tøj.

/ PRODUKTION OG FORBRUG I VERDEN

SÅDAN GØR DU

1. AFRIKA PÅ NETHINDEN

Bed hver enkelt elev om at lukke øjnene. De skal nu tænke på ordet Afrika – efter 30 sekunder må de igen åbne øjnene.

2. BRAINSTORM

Bed eleverne om at lave en brainstorm over ordet, Afrika. Hvad kommer de til at tænke på?

SMART Board-materiale med mindmapværktøj er tilgængeligt.

3. BILLEDØVELSE

Slå op på side 13 og lad eleverne kigge på billederne i et par minutter. Bed derefter klassen om at beskrive billederne:

- Hvad ser de på billederne?
- Er der noget de lægger særligt mærke til?
- Hvad står der på siden?

4. MALAWI

Undersøg derefter på et landekort eller Google Earth, hvor Malawi ligger. Læs derefter kopiark 7 om landet Malawi og skriv fem vigtige ting ned.

SMART Board-materiale med sorteringsopgave tilgængelig

5. LÆS OM AFRIKANSKE MZATI

Læs side 16-19 om drengen, Mzati, sammen i plenum. Derefter skal eleverne enkeltvis skrive et resume af interviewet og svare skriftligt på spørgsmålet: "Var der noget, der undrede dig?" Gennemgå dette i plenum.

6. VENN-DIAGRAM

Udlever derefter kopiark 8 – som består af et Venn-diagram. Nu skal eleverne se nærmere på, hvad de har til fælles med både Mzati og Viggo. De skal også undersøge, hvor de er helt forskellige.

Efterfølgende kan der sammenlignes med sidemakkeren.

SMART Board-materiale med VENN-diagram og VENN-diagram værktøj tilgængeligt.

SMART Board-materiale med spørgsmål tilgængeligt.

7. STIL NU ELEVERNE FØLGENDE SPØRGSMÅL:

- Hvad får vi at vide om Mzati i interviewet?
- Er der noget, der undrer jer?
- Hvad fortæller Mzati om mode og mærkevarer?
- Hvad fortæller han om genbrug?
- Findes der noget (et stykke tøj, sko, bestemt mærke eller andet), som er et must for jer?
- Mzatis mor fortæller, at Mzati er en heldig dreng, bl.a. fordi familien har råd til at købe nyt tøj til ham.
- Hvornår føler du dig heldig?
- Hvor tit får du nyt tøj?

/ PRODUKTION OG FORBRUG I VERDEN

KLOG PÅ COWBOY – DINE BUKSERS FORUNDERLIGE REJSE

Tidsforbrug:

Opgave A: 45 minutter.

Opgave B: 10 minutter.

Opgave C: 30 minutter.

Opgave D: 25 minutter.

Opgave E: 20 minutter.

Materialer: Elevhæfte. Kopiark 9 og 10 (skal klippes ud).

Fag: Dansk. Natur og teknologi.

Beskrivelse: I følgende afsnit skal eleverne beskæftige sig med, hvordan vores tøj kommer til verden. Hvad er det lavet af, hvor bliver det lavet og af hvem? I den første opgave skal eleverne hjem og kigge klædeskabet igennem. Opgaven har til formål at gøre eleverne bevidste om, at de indgår i et globalt marked som forbrugere, og at deres tøj har været på en længere rejse, inden det ender i deres hænder.

Obs. Vær opmærksom på, at opgave A er en hjemmeopgave!

VIDEN

MODE ER SKØNT, MEN TØJ FORURENER

Mange er ikke klar over, at tekstilbranchen er en af de mest forurenende brancher i verden, eller hvordan tekstil fremstilles og hvilke ressourcer, det kræver.

Derfor er vi mange, der ofte køber et nyt stykke tøj, selvom det der hænger hjemme i klædeskabet måske egentligt ikke fejler noget, da vi alle i en eller anden forstand er influeret af modens verden.

Vores planet leverer råmaterialer til det tøj, der i sidste ende flytter ind i vores klædeskab. Tøjfibre kan komme fra mange typer materialer, fx bomuld, bambus, hør, polyester og uld. Tekstil kan derfor fremstilles af både naturlige og syntetiske fibre. Naturfibre stammer fra dyr eller planter, mens syntetiske kunstfibre udvikles af bl.a. olie fra undergrunden.

Under fremstillingen af tekstiler bruges der mange kemikalier og store mængder vand, bl.a. under produktionen af råvaren på marken (fx bomuld) og under fremstillingen af tekstiler på fabrikken. I alt bruges der i gennemsnit 1 kg kemikalier for hvert kilo færdige tekstiler.

Kilde: Rachelkollerup.dk, dr.dk, forbrugerkemi.dk

/ PRODUKTION OG FORBRUG I VERDEN

SÅDAN GØR DU

A1. HJEMMEARBEJDE: TJEK KLÆDESKABET

Udlever kopiark 9, som eleverne skal tage med sig hjem. De skal her undersøge, hvilke tekstiler og materialer deres tøj er lavet af, og hvor det er produceret henne. Dagen efter gennemgår du sammen med klassen deres resultater.

A2. PRÆSENTATION: TJEK KLÆDESKABET

Eleverne medbringer kopiark 9, som de har udfyldt derhjemme. Saml eleverne i små grupper og bed dem sammenligne deres svar. Lav evt. en statistik på tavlen over, hvor tøjet er produceret, og hvilke materialer tøjet består af.

B. SNEBOLDKAMP

Opgaven har til formål at genopfriske ord, begreber og fakta, som eleverne kan anvende i de følgende opgaver. Du kan evt. selv supplere med flere ord. Klip ordene på kopiark 10 ud og krøl dem sammen til "snebolde". Kast sneboldene ud til eleverne, og lad dem kaste rundt med dem, indtil du siger "stop!". De skal nu åbne den snebold, de står med og forklare enten begrebet eller spørgsmålet for den elev, der står tættest på dem. Gentag et par gange.

C. KLOG PÅ COWBOY

Læs derefter 'Klog på cowboy' på side 20-21 i elevhæftet. Tal efterfølgende med klassen om de fakta, de her bliver præsenteret for. Blev klassen overrasket over tal og fakta på siden?

D. TEGNEFILMEN "BUKSEREJSEN"

Se tegnefilmen "Bukserejsen". Den ligger på rødekors.dk/skole/kluns. Tegnefilmen handler om, hvilken rejse vi kan vælge at sende vores tøj på, når vi ikke længere ønsker det. Tal efterfølgende med klassen om "Bukserejsen" og se den evt. igen.

SMART Board-materiale med link til film og med spørgsmålene.

Spørgsmål til tegnefilmen *Bukserejsen* :

- Hvilke informationer fik vi gennem tegnefilmen?
- Var der noget i tegnefilmen, der overraskede dig?
- Hvad sker der med dit tøj, når du sender det til genbrug?
- Har du og din familie nogensinde doneret tøj til genbrug? Hvorfor/ hvorfor ikke?
- Hvis ikke du sender dit aflagte tøj til genbrug, hvad gør du så af det?
- Kunne du nu finde på at donere dit gamle tøj til en genbrugsbutik?

E. TEST OG DEBAT

På side 22-23 tager eleverne testen "Genbrugsgud eller monstershopper?". Hvordan ser deres egne vaner mon ud?

Saml derefter op på elevernes testresultater fx med spørgsmålene:

- Hvorfor genbruger folk?
- Når man genbruger, tænker man så på miljøet eller pengepungen?
- Er det bedre at købe dyrt end billigt?
- Har alle liiige råd til at købe dyre produkter?
- Hvem skal egentlig lære os om genbrug og genanvendelse?
- Hvem har ansvaret for, at vi alle bliver mere bæredygtige?

/ PRODUKTION OG FORBRUG I VERDEN

BØRNEARBEJDE: HVEM HAR SYET DINE COWBOYBUKSER?

VIDEN

Børnearbejde

Mange af os forbrugere i Vesten kræver billigt tøj. En stor del af det tøj, som vi kan købe i butikkerne, er ikke syet her i Danmark. Derimod produceres en stor del bl.a. i Asien, da det er billigere for producenten at producere grundet lavere lønninger. Danmark importerer tøj fra særligt Kina, Indien og Bangladesh. Desværre kan det være svært at kontrollere, om der bliver gjort brug af børnearbejde i forbindelse med tøjindustrien. Der findes op til 215 millioner børnearbejdere på verdensplan, og op til 43 procent er i aldersgruppen 5-11 år.

Kilde: stopboernearbejde.dk

Tidsforbrug: 45-60 minutter.

Materialer: Kopiark 11.

Fag: Matematik. Uddannelse og job.

Beskrivelse: I forrige opgave tilegnede eleverne sig en viden om, hvordan en stor del af deres tøj er syet på fabrikker et sted i Asien. Dog er det ikke kun voksne, der står for produktionen, men ofte også børn. Denne opgave har til formål, at eleverne opnår kendskab til dette. Der indledes med en generel snak om lommepenge, og derefter stilles eleverne over for en matematisk opgave.

VIDEN

UNICEF's definition på børnearbejde omfatter:

- Børn mellem fem og 11 år involveret i økonomisk aktivitet eller huslige pligter i 28 eller flere timer om ugen.
- Børn mellem 12 og 14 år involveret i økonomisk aktivitet (med undtagelse af let arbejde i mindre end 14 timer om ugen) eller huslige pligter i 28 eller flere timer om ugen.
- Børn mellem 15 og 17 år involveret i de værste former for børnearbejde, herunder enten farligt arbejde, eller huslige pligter i 43 eller flere timer om ugen.

Kilde: unicef.dk

/ PRODUKTION OG FORBRUG I VERDEN

SÅDAN GØR DU

1. DINE LOMMEPENGE

I har tidligere arbejdet med lommepenge og hvad I ofte bruger lommepenge på. I plenum skal I nu drøfte, hvad lommepenge er – rettighed eller privilegium?

Stil klassen følgende spørgsmål:

- Hvordan tjener du lommepenge?
- Har du pligter? I så fald hvilke pligter har du derhjemme?
- Hvis du skulle arbejde i din fritid, hvad kunne du så godt tænke dig at lave?
- Må børn gerne arbejde?
- Hvor gammel skal man være for at arbejde i Danmark?

2. KAN AAQIL KØBE ET PAR DESIGNERJEANS?

I denne opgave skal eleverne forsøge at udregne, hvor meget drengen Aaqil fra Bangladesh skal arbejde for at kunne købe et par designerjeans. Matematikopgaven til denne lektion kan ses på kopiark 11.

SVAR TIL KOPIARK:

1. 10 timer
2. 300 timer
3. 30 timer per krone
4. Intet entydigt svar, da det afhænger af elevernes lommepengebeløb.
5. Det afhænger af elevernes resultat i opgave 4.
6. 133,33 måneder = 11 år, 1 måned og 10 dage = ca. 11 år.

3. ELEVERNES SVAR

Gennemgå elevernes svar og rund opgaven af med en snak om resultaterne. Slut evt. med følgende spørgsmål:

- Hvad tænker I om forskellen mellem, hvad man tjener i Danmark i forhold til fx Bangladesh?
- Var du klar over forskellen?
- Hvad ved du om børnearbejde?
- Er børnearbejde megadårligt, eller kan det være nødvendigt?
- Kender du til Børnekonventionen?

VIDEN

Børnekonventionen

Børnekonventionen blev lavet i 1989 af FN's generalforsamling og består af en række retningslinjer for, hvilke rettigheder børn og unge under 18 bør have.

Ifølge Børnekonventionen, der er til for at beskytte børn, må og bør børn under 18 år ikke arbejde under samme vilkår som voksne, da arbejdet ikke må gå ud over barnets skolegang eller sundhed.

Kilde: Unicef

/ PRODUKTION OG FORBRUG I VERDEN

CASE: TOMWANANI FRA AFRIKA: KJOLER KJOLER KJOLER

Tidsforbrug: 20 minutter.

Materialer: Elevhæfte.

Fælles forenklede mål: Dansk.

Beskrivelse: I følgende opgave vender vi tilbage til Malawi, hvor klassen skal læse et kort interview med pigen, Tomwanani, som er vild med tøj og bruger internettet, når der skal ses på tøj.

SÅDAN GØR DU

1. LÆS SIDE 25-26 HØJT I PLENUM

Lad derefter eleverne bladre i hæftet og undersøge billederne. Tjek evt. rødekors.dk/skole/kluns og se videoen med Tomwanani.

SMART Board-materiale oplæsningstekst, link til videoer og spørgsmål tilgængeligt.

2. STIL DEREFTER ELEVERNE FØLGENDE SPØRGSMÅL

- Hvad fortæller Tomwanani om sit tøjforbrug?
- Hvad går Tomwanani op i, når hun køber tøj?
- "Nyt tøj er bedst". Hvad mener du om denne udtalelse?
- Hvordan opsøger Tomwanani nye tøjrends?
- Hvad betyder det at have en mobiltelefon? Er det vigtigt?
- Er det en selvfølge at eje en mobiltelefon (med internetadgang) – både for dig og Tomwanani i Malawi?
- Shopper du på internettet?
- Tror I, der bliver solgt meget tøj over internettet, eller har internettet ikke en stor betydning for folks tøjforbrug?
- Gør internettet det nemmere at shoppe?
- Kan internettet bruges, når man gerne vil købe genbrugsvarer (second hand forbrug på internettet, ex. Den Blå Avis, Trendsales osv.)?

VOX POP - ER DU GENBRUGSDETEKTIV?

Tidsforbrug: 4-5 timer.

Materialer: Smartphone eller iPad (evt. computer) og elevhæfte.

Fag: Dansk. Natur og teknologi.

Beskrivelse: I denne opgave skal eleverne arbejde med vox pop-genren, som de møder på side 27 i elevhæftet. Her møder vi forskellige danske kendisser, som fortæller kort om deres forhold til genbrugskøb. Derudover skal klassen selv prøve genren af på egen krop ved at lave deres egen vox pop, hvor de skal ud at interviewe fx børn, unge og voksne på skolen. Opgaven har til formål at samle op på den viden, eleverne gennem forløbet har tilegnet sig. Derfor er det hensigtsmæssigt at bruge den til at evaluere, hvad eleverne har lært om emnet. Vær dog opmærksom på, at opgaven kan være tidskrævende.

SÅDAN GØR DU

1. LÆS VOX POPPEN PÅ SIDE 27 I PLENUM OG TAL DEREFTER OM DEN:

- Hvad fortæller de forskellige kendte danskere?
- Er du overrasket over deres svar?
- Er der nogen af disse kendte, som du i forvejen kender til?
- Hvorfor er de kendte?

2. KLASSENS EGNE VOX POPS

Nu skal klassen i gang med deres egne vox pops. En vox pop (Latin: vox populi) betyder "folkets stemme" og kan dermed bruges som en form for mini-interview, hvor folk kan tilkendegive deres mening

til forskellige emner. Som start kan I i fælleskab og/eller i grupper udforme nogle spørgsmål:

- Hvad synes du om genbrug?
- Kunne du finde på at shoppe i genbrugsbutikker, på loppemarkeder osv.
- Hvad ved du om genbrug og genanvendelse osv.?
- Kender du til sammenhængen mellem tøj og bæredygtighed?

3. ÅBNE OG LUKKEDE SPØRGSMÅL

Tal med klassen om, hvordan man formulerer et spørgsmål, som nemt kan besvares af andre.

- Hvad er forskellen på et åbent og et lukket spørgsmål?

OPGAVEN OPDELES I FIRE FASER:

Gruppearbejde: Eleverne ud i par. Medbring en mobil eller en iPad og tjek, at kamera og lyd virker. Sammen formuleres og udvælges emnerelevante spørgsmål, som eleverne gerne vil bruge til deres egen lille undersøgelse.

Interviewdel: Herefter kan eleverne gå rundt på skolen eller i nærmiljøet omkring skolen og interviewe folk på deres vej.

Forberedelse til fremlæggelse: Afhængigt af hvor meget tid, du har til rådighed, kan eleverne skrive svarene ned eller overføre optagelserne til en computer/iPad og redigere deres optagelser.

Fremlæg vox poppen for de andre i klassen og diskuter, hvad hver gruppe er nået frem til.

Afslut med en snak om, hvilken konsekvens det har, hvis vi alle fortsætter vores nuværende forbrug af tøj – samtidigt med at forbruget stiger i andre dele af verden.

HVOR VILD ER DIN HUKOMMELSE?

Tidsforbrug: 60 minutter.

Materialer: Kopiark 12.

Fag: Dansk. Natur og teknologi.

SÅDAN GØR DU

1. Udlever kopiark 12 "Hvor vild er din hukommelse"

- Lad hver elev udfylde denne evaluerende quiz individuelt.
- Gennemgå derefter svarene: (1:C, 2:A, 3:B, 4:A, 5:C, 6:B, 7:A, 8:B, 9:C, 10:A, 11:B, 12:A, 13:A).

SMART Board-materiale med quiz.

2. Hukommelsesleg i skolegården

Efterfølgende aktivitet foregår evt. i skolegården eller i en idrætssal.

- Du skal her bruge kopiark 13, som skal klippes ud.
- To og to går sammen.

- 13 kegler stilles med god afstand i skolegården. Under hver kegle placerer du et stykke papir med et nummer på forsiden og med et spørgsmål fra "Hvor vild er din hukommelse" på bagsiden.
- Hvert makkerpar får uddelt et nummer af dig, som de skal finde under keglerne.
- Når de har fundet det rigtige nummer, skal de læse spørgsmålet på bagsiden og løbe tilbage til dig, hvor de svarer på spørgsmålet. Har de svaret rigtigt, får de et nyt nummer, som de skal finde – og således gentages øvelsen.
- Du vurderer løbende, om du kan godkende elevernes svar.
- Vinderen er det makkerpar, der har svaret rigtigt på alle spørgsmål først.

UPCYCL' DIT BRAS OG PIMP DIT MØBEL!

Beskrivelse: Følgende opgave(r) stiller krav til elevernes kreativitet og evne til at tænke innovativt. De skal nu selv forsøge at upcycle gamle ting, som de evt. medbringer hjemmefra.

Målet med opgaverne er, at eleverne enten selv ønsker at gøre brug af deres design og/eller kan sælge det videre eller blot udstille det til en evt. fernisering. Dermed bør succeskriteriet være, at eleverne er i stand til at skabe en ny form for værdi af genstande, der ellers betragtes som 'affald'. Kun fantasien sætter grænser!

For at opgaverne kan gennemføres, skal eleverne selv være aktive i processen i at finde gamle ting, som ikke længere har nogen værdi for dem eller deres familie – derfor vil der være et vist behov for forældreinddragelse. Alt kan bruges: Et gammelt stykke møbel, gammelt tøj og stofrester, gammelt elektronik osv. Det skal understreges, at denne opgave er særdeles fri og kan tilrettelægges, så den passer til lige netop din klasse og dit forløb.

Fag og fælles forenklede mål: Håndværk og Design: Følgende idekatalog lægger op til, at eleverne i arbejdet med genbrug og upcycling løbende skal planlægge, beskrive og udføre egne arbejdsprocesser. Eleverne skal endvidere fremstille enkle produkter – både efter oplæg og efter egne ideer samt udvikle og anvende egne designs.

- **Håndværk:** Materialekendskab, Materialekombination og udtryk.
- **Design:** Ideudvikling, ideafprøvning, produktrealisering og evaluering.

Forslag til tre forskellige workshops: Begynd gerne med den indledende øvelse, inden du kaster dig ud i workshop(s):

Workshop 1: Møbel og design.

Workshop 2: Tekstil og stoffer.

Workshop 3: Genbrugskunst.

Savner du yderligere inspiration bugner internettet med spændende og kreative ideer, bl.a. på hjemmesiden: diynetwork.com/upcycle-repurpose-refinish/package/index.html

HUSK OGSÅ!

Se hvordan man bygger en genbrugsstol på 20 min af europapaller. Tjek <http://skoleshop.rodekors.dk/temaer/kluns-genbrug/byg-pallestol> og få en udførlig brugervejledning.

INDLEDENDE ØVELSE: BRUG TINGENE IGEN

Fælles forenklede mål: Natur og teknologi.

Tidsforbrug: 45 minutter.

Materialer: En indkøbspose, 1.5 liters plastikflaske eller flere, toiletruller, sakse, limpistol og tråd.

Beskrivelse: Eleverne har nu lært om begreber som genbrug og genanvendelse. Inden du kaster dig ud i upcycling-aktiviteter, kan følgende øvelse bruges til at teste dine elevers kreative sans – hvordan kan ting bruges igen?

SÅDAN GØR DU:

1. Tjek elevernes kreative og innovative sans

Del eleverne ud i grupper a 3-4 og præsenter materialerne, som skal tages i brug: plastikflaske, bærepose og toiletruller. Hvad kan disse genbruges som? Hvilke gode og sjove ideer kan I få? Lav de bedste ideer sammen med din gruppe.

2. Præsentation

Efter ca. 30 minutter samler du eleverne, og de præsenterer deres resultater.

WORKSHOP 1: MØBEL OG DESIGN

A: REDESIGN DIN GAMLE STOL!

I denne workshop har eleverne mulighed for at friske et gammelt stykke møbel op og give det nyt liv. Det kræves, at eleverne har noget derhjemme, som de kan bruge eller andet.

Materialer: En gammel stol, taburet eller andet. Grundrens, sandpapir og maling.

SÅDAN GØR DU

Inden eleverne kaster sig ud i at give deres gamle stol en make-over, er det vigtigt, at de gør sig tanker om, hvordan deres design skal se ud.

Tegn en plan over, hvordan din stol skal se ud. Skrab løs farve af og vask med grundrens og lad træet tørre.

Slib overfladen med sandpapir i årenes retning og børst derefter slibestøv af.

Mal træet – du kan evt. male hele stolen eller blot dele af stolebenet, som kan give en flot effekt. Mal prikker, mønstre, dyreprint – kun fantasien sætter grænser.

/ WORKHOPS

B: FLASKER OG GLAS

Vi behøver ikke at sende vores gamle flaskeemballage videre i systemet – de kan nemlig sagtens genanvendes derhjemme fx som lysestager eller opbevaring af diverse tørvarer. Se følgende video for yderligere inspiration:

[youtube.com/watch?v=LtUybYZcyfA](https://www.youtube.com/watch?v=LtUybYZcyfA)

Materialer: Vinflasker, korkpropper, maling, sprøjte, glas og krukker (transparente).

SÅDAN GØR DU

1. Eleverne medbringer et par vinflasker med prop!
2. Rens dine vinflasker grundigt.
3. Tænk over, hvad vinflasken nu skal bruges til – og skriv indhold fx ris på et label-klistermærke, som du sætter på flasken.
2. Hæld malingen i flasken ved hjælp af en sprøjte.
3. Roter flasken i en cirkulær bevægelse, så malingen dækker hele flaskens indre areal.
4. Når du har malet hele flasken, lader du flaskerne stå med bunden i vejret, mens det tørrer – dette kan tage et par dage. Resterende maling i flasken får også mulighed for at løbe ud. Når vassen tages i brug, sættes blomsten/blomsterne i et plastikrør, som kan fås hos en blomsterhandler.

eller mal dine egne vaser:

1. Rens dine flasker og glas (transparente). Bland maling, så du får den farve, som du gerne vil have. Bland en smule vand i, så du bedre kan arbejde med malingen.

B: GENRUG DINE SKOTØJSÆSKER

Der er ikke det, du ikke kan bruge gamle skotøjsæsker til: Dekorationsæsker, æsker til organisering af bl.a. blyanter, smykkekrin osv.

Materialer: Skotøjsæsker, lim, pensler, maling, avispapir og Anders And-blade, glanspapir, gammelt tapetpapir, stofrester osv.

SÅDAN GØR DU

1. Lad eleverne lave en billedsøgning på Google for at få inspiration til, hvordan deres æske skal se ud. Derefter laver de skitser over deres design.
2. Eleverne finder materialer til deres æsker og begynder at klippe ud. De kan evt. også male deres æske alt efter, hvordan deres design skal se ud. Pensl med lim og klistre collagen på.
3. Lad æsken tørre.

WORKSHOP 2: TEKSTILER

Beskrivelse: I følgende workshop får du tre bud på konkrete opgaver, hvor gammelt tøj og tekstilrester kan tages i brug. Derudover findes der et hav af muligheder for at re-designe og dermed upcycle gamle kjoler, skjorter og T-shirts, hvor der ikke findes én fast skabelon. God fornøjelse!

A: STOFPOSE

Tryk din gamle T-shirt om til en bæredygtig og naturvenlig bærepose!

Materialer: Symaskine, gamle T-shirts, saks og en tallerken.

SÅDAN GØR DU

Se gerne følgende video med instruktioner. Du kan evt. vise den til eleverne, inden I går i gang:

youtube.com/watch?v=hnRjkdLfxEQ

1. Eleverne medbringer gamle T-shirts hjemmefra.
2. Læg T-shirten på bordet og klip ærmerne af med en saks. Sørg for at sømmene ved skulderen ikke klippes op.
3. Placer en tallerken halvvejs over halsåbningen på T-shirten alt efter, hvor åben din taske skal være. Sørg dog for, at 'stropperne' til tasken bliver brede nok. Marker med en tusch eller kridt rundt om tallerkenen – dette vil være skærelinjen til åbningen på din taske. Klip langs den afmærkede linje.
4. Vend vrangen ud på T-shirten og sæt knappenåle i bunden af T-shirten langs sømmene, så T-shirten lukkes.
5. Sy derefter 'bunden' af T-shirten på symaskinen, så den lukkes. Sy gerne efter en ekstra gang, så tasken styrkes.
6. Voila – din taske er færdig!

B: PATCHWORK-PUDE

Sy din egen patchworkpude af gamle stofrester.

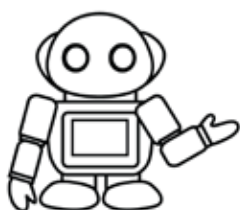
Materialer: Gamle stykker stof, tøj og hvad eleverne ellers kan finde derhjemme. Karton, saks, lim, nål og tråd, symaskine, monteringspude. Obs. det meste af puden kan syes i hånden!

SÅDAN GØR DU

Denne pude kan syes på alle mulige leder og kanter, så opskriften er blot vejledende.

1. Saml de stykker stof sammen, som du ønsker at bruge.
2. Tegn kvadrater på 10x10 cm på karton. Mål op og klip dem nøjagtigt ud. For nemheds skyld kan du også vælge at lave kvadrater af større stykker fx 20x20.
3. Klip/skær dit stof ud med ca. 1 cm. sømmerum. Ri eller lim dit stof omkring skabelonerne.
4. Sy kvadraterne sammen ret mod ret med små sting i kanten. Pas på med at sy i selve pappet, da dette skal fjernes igen.
5. Sy kvadraterne sammen i 4 rækker – og sy dernæst alle rækkerne sammen, så du får et samlet stykke.
6. Fjern alle papstykkerne og stryg dit patchworkstykke.
7. Find stof til bagstykket af puden – gerne slidstærkt - og klip det ud i 40x40 cm. Læg stykkerne ret mod ret og sæt nåle i med plads til ca. 1 cm. sømmerum.
8. Sy stykkerne sammen på maskine på nær den sidste side.
9. Vend stykket og sæt monteringspuden ind og ri det sidste stykke i hånden. Det er også muligt at sy en lynlås i alt efter hvor meget tid, I har til rådighed.

WORKSHOP 3: GENBRUGSKUNST

Der er ingen grænser for al den kunst, eleverne kan skabe med gamle ting og affald, som kan findes hjemme i rodeskuffen. Her er der rig mulighed for at skabe vha. af sin egen fantasi.

A: LAV DIN EGEN 'AFFALDSROBOT'

Materialer: Gammel emballage fx mælkekartoner, toiletruller, dåser, kapsler, vinpropper – næsten alt kan bruges! Sakse, lime, maling, pensler og avispapir.

SÅDAN GØR DU

På videoen, How to make recycled robots, kan du finde en vejledning:

[youtube.com/watch?v=J7WeJYKCMlg](https://www.youtube.com/watch?v=J7WeJYKCMlg)

1. Lad eleverne samle deres egen personlige robot ud fra de materialer, de har medbragt hjemmefra.
2. Derefter maler de deres robot i en ønsket farve.
3. Når malingen er tør, kan de begynde at lime de forskellige dele sammen.
4. Til sidst skal robotten personliggøres med fx gamle kapsler, knapper og hvad der ellers er til at finde.

B: KUNST MED KNAPPER OG ANDRE DIMSEDUTTER

Materialer: Eleverne samler og medbringer gamle knapper eller andet småt materiale hjemmefra. Lærred eller stærkt pap og lim.

SÅDAN GØR DU

Eleverne skal nu lave et kunstværk efter eget design.

1. Start ud med at lave en kladde. På et stykke papir skal eleverne nu tegne det ønskede motiv. Fx en bil, sommerfugl, sol osv.
2. Derefter tegnes motivet på et lærred fx 20x20 cm eller på et stykke stærk pap.
3. Nu placeres knapper og andet materiale på lærredet, så det passer med det ønskede design.
4. Så limes materialet på, og derefter lægges det til tørre.

/ WORKHOPS

C: BYG DIN EGEN RUMRAKET

Materialer: Stor vandflaske i blød plast, stanniol, karton, akrylmaling (dækfarve), limpistol, toiletrør og pap.

SÅDAN GØR DU

1. Eleverne medbringer vandflasker. Inden de går i gang, skal de lave en skitse over, hvordan deres rumraket skal se ud.
2. Mal så meget af flasken, som du ønsker – gerne med en skumdupper.
3. Klip derefter en halvcirkel i karton ud. 8 cm i højden og ca. 13-14 cm i bredden. Fold det som et kræmmerhus og klips det sammen med klipsemaskine.
4. Klip et stykke stanniol ud og beklæd kræmmerhuset. Hold fast i spidsen og glat stanniolen ud, så overfladen bliver glat og fin.
5. Lim i kanten af kræmmerhuset og sæt den på flaskens åbning (husk at skrue låget af).
6. Styrevinger: Klip 4 stykker pap ud til raketten styrevinger. Bestem selv, hvor spidse de skal være.
7. Mal eller dekorér pappet på begge sider.
8. De mest spidse ender skal vende ned af. Lim dem nu på nederst på flasken, således raketten kan stå på styrevingerne.
9. Klip et toiletrør ud, så det måler ca. 4 cm. Beklæd det i stanniol.
10. Lim det nu på bunden af flasken, så raketten nu kan hvile på den og dermed stå af sig selv.
11. Dekorér nu raketten præcis, som du lyster!

D: FØR VAR JEG EN SKO, NU ER JEG ... ?

Materialer: Gamle sko, limpistol, perler, maling, hønsenet, stofrester og hvad der ellers er mulighed for.

SÅDAN GØR DU

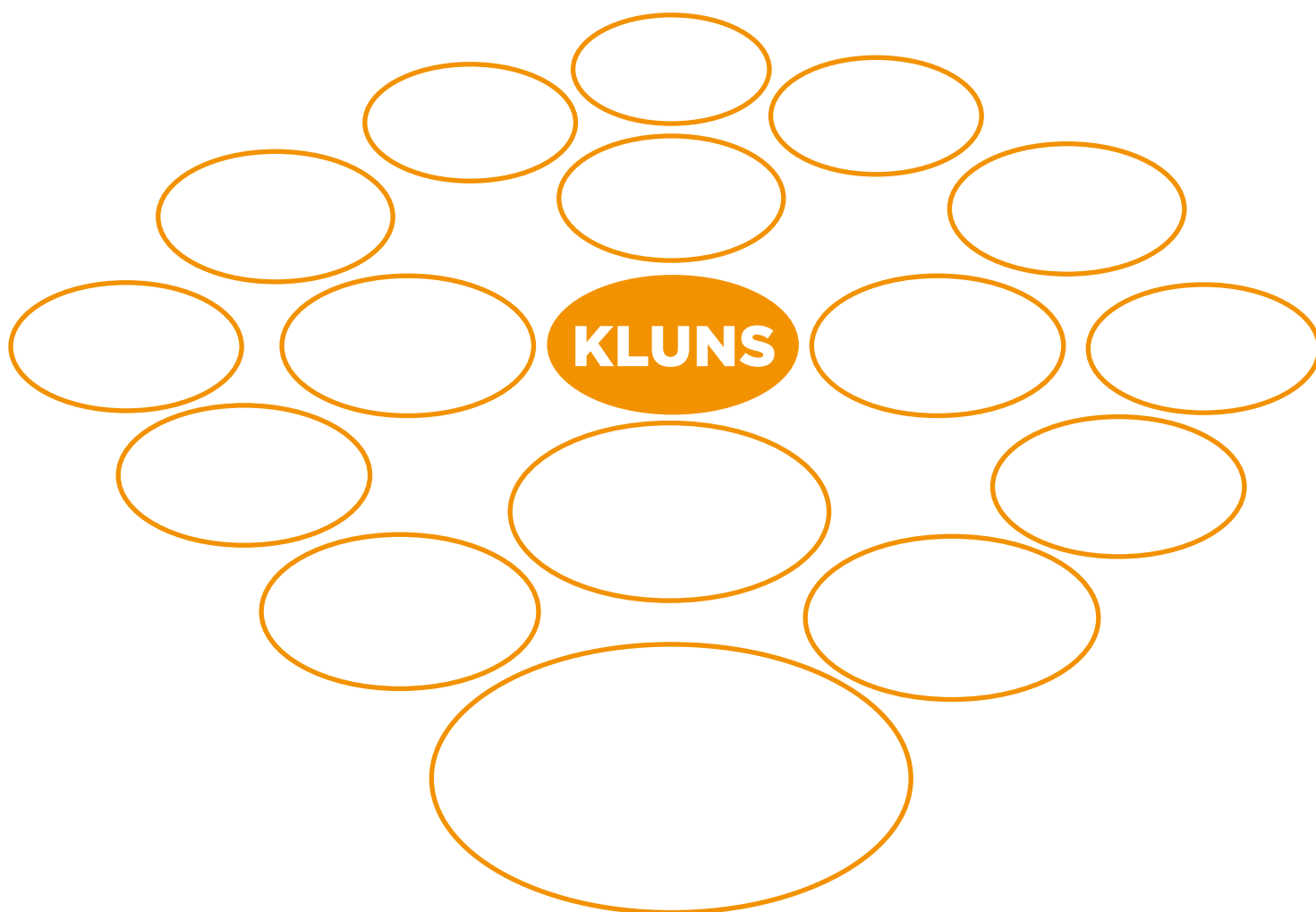
Eleverne skal på denne workshop give deres gamle aflagte sko nyt liv. Den skal omdannes til et dyr.

1. Eleverne skal, inden I går i gang, lægge en klar plan. På et stykke papir skal ideen udvikles og skoen designes. Hvilket dyr skal det ligne og hvilke materialer skal i brug?
2. Derefter godkendes planen af en lærer og projektet kan gå i gang med hjælp fra læreren.
3. Udstil til sidst det færdige produkt og lad evt. eleverne skrive en kort beskrivelse og fortælling om deres skodyr.

BRAINSTORM: HVAD TÆNKER DU PÅ?

Du skal nu udfylde mindmappen.

- Udfyld boblerne med alt det, du kommer til at tænke på, når du hører ordet KLUNS.
- Når du er færdig, må du gerne tegne, hvad kluns/tøj er for noget.

QR-KODELØB (TIL LÆREREN)

SKAL KLIPPES UD:

KODE 1

KODE 2

KODE 3

KODE 4

KODE 5

KODE 6

KODE 7

KODE 8

KODE 9

KODE 10

KODE 11

KODE 12

KODE 13

HUSKEKORT

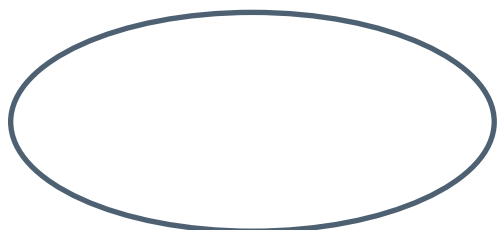
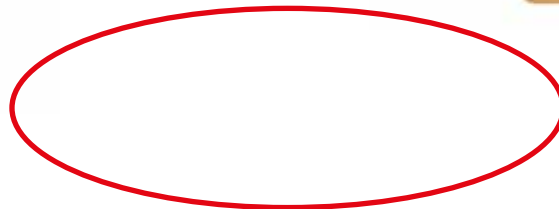
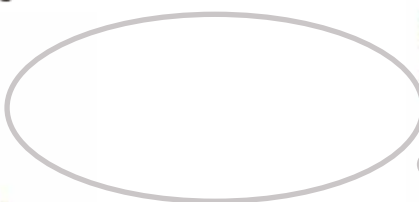
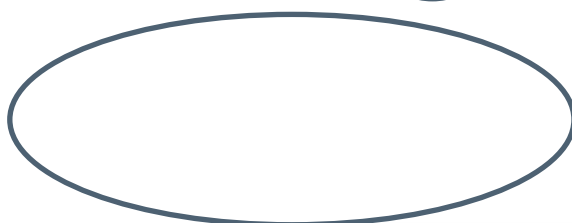
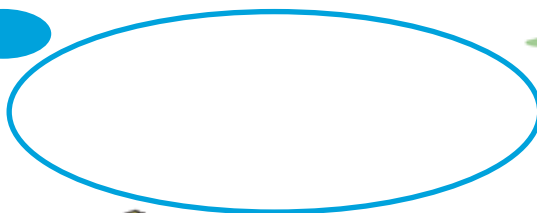
Du skal nu med dine klassekammerater på et o-løb. Her skal du lære nogle nye faglige ord og ting, som du måske ikke vidste i forvejen. Ved hver post skal du skrive ned, hvad du lærer.

HVAD SKAL JEG HUSKE?

POST 1	
POST 2	
POST 3	
POST 4	
POST 5	
POST 6	
POST 7	
POST 8	
POST 9	
POST 10	
POST 11	
POST 12	
POST 13	

KØBER DU COWBOYBUKSERNE?

1. Læs side 8-9 og skriv personernes argumenter ind i de tomme talebobler. Du må gerne bruge dine helt egne ord.

2. Er der nogen af de ting, de siger, som du ikke kendte til i forvejen?
Skriv dine tanker ned her:

LOMMEPENGE ...?

Hvad bruger du egentligt penge på?

1. Du skal nu lave en oversigt over, hvor mange penge, du får/tjener hver måned (dine indtægter) hver måned.
2. Bagefter skal du prøve at lave en oversigt over, hvordan du bruger dine penge (dine udgifter).

1. OVERSIGHT OVER DINE INDTÆGTER:

Så mange lommepenge får jeg cirka hver måned:	
Penge, jeg selv tjener:	
I ALT	

2. UDREGN HVOR MANGE PENGE, DU SAMMENLAGT BRUGER OM MÅNEDEN (DINE UDGIFTER):

Jeg bruger mine penge på:	
Cirkapris	
I ALT	

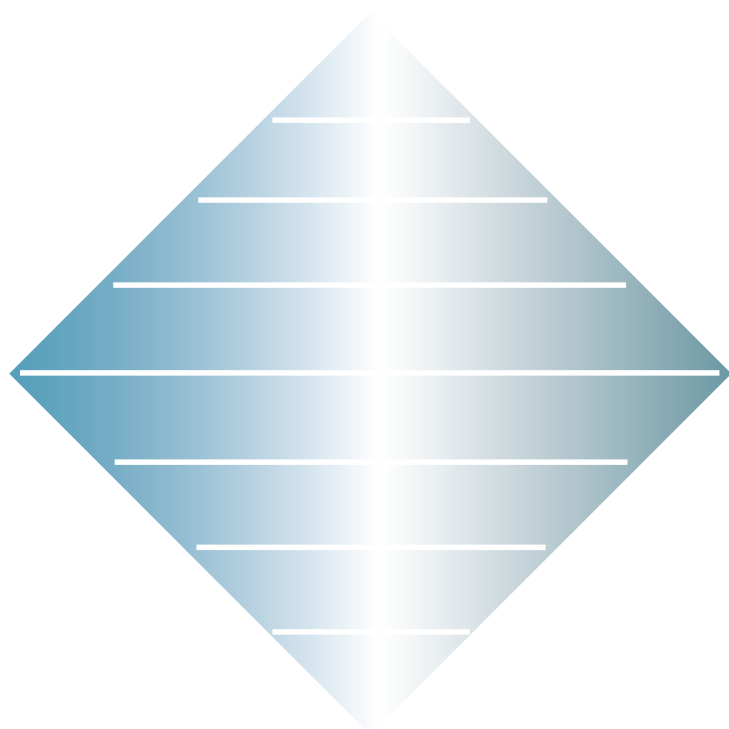
SÅDAN SKRIVER DU ET DIAMANTDIGT

Du skal nu skrive et lille digt, der skal handle om dit yndlingstøj på 7 linjer.

Forestil dig, at formen på dit digt skal ligne en diamant, når du er færdig.

Her får du en skabelon:

- Linje 1** = Find et startord – det skal være 1 navneord.
- Linje 2** = Find 2 tillægsord, der har med dit tøj (emne) og startord at gøre.
- Linje 3** = Her skal du finde på 3 udsagnsord – i lang tillægsform.
- Linje 4** = Nu skal du skrive en hel sætning, hvor du både har et grundled, udsagnsled og et genstandsled.
- Linje 5** = 3 udsagnsord i lang tillægsform
- Linje 6** = Find igen 2 tillægsord, der passer til dit emne og beskriver dit slutord.
- Linje 7** = Her skal du igen bruge 1 ord, som skal være et navneord = dit slutord.

LIDT OM MALAWI

Malawi er et land, der ligger i det sydlige Afrika. Landene Mozambique, Zambia og Tanzania er nabolande til Malawi. Malawi ligger ikke ud til havet. Men der findes dog en rigtig stor sø – Malawisøen. Her er der lækre strande med hvidt sand, palmer og helt gennemsigtigt vand. Ren bounty.

Vilde dyr

I Malawisøen lever Malawicicliden, som er ferskvandsfisk. Nogle mennesker i vores del af verden har dem som en slags kæledyr i deres akvarier. Det er en sjov fisk, for den udruger sin yngel (altså sine unger) i munden. Der findes mange dyr i Malawi – både flodheste, elefanter, aber og krokodiller. Aberne er alle vegne. Mens de store dyr som elefanter er i særlige nationalparker, så dem møder du ikke lige, når du skal i supermarkedet.

Engang bestemte briterne

Malawis hovedstad hedder Lilongwe. Børnene Mzati og Tomwanani, som du kan læse om i elevhæftet, bor i hovedstaden, Lilongwe. Engang var det briterne, der bestemte i Malawi. De havde overtaget landet, som de kaldte en koloni. Dengang hed landet Nyasaland.

Alt for mange mennesker

I Malawi bor der rigtig mange mennesker. Det er et af de lande i Afrika, hvor folk bor allertættest, fordi der er så lidt plads. Der bor over 12 millioner mennesker i Malawi. I Danmark bor der kun ca. 5.5 millioner.

De fleste bor langt ude på landet. Otte ud af ti malawianere er landmænd.

I Malawi er både tørke og oversvømmelser et problem for befolkningen – især for de mennesker, der lever som landmænd. Tit skylder vandet deres afgrøder væk. Derfor er der stadig brug for hjælp i landet. Røde Kors hjælper de fattigste med fx mad.

50 klassekammerater

Mange af skolerne i Malawi er ikke som herhjemme. I mange klasser er der rigtig mange elever. Måske 50. Når skolerne bliver overfyldte, har eleverne ikke et rigtigt klasseværelse. Så har man i stedet timer udendørs. For mange børn er der langt til deres skole. De går måske syv-otte kilometer. Hver vej. Børn i Malawi starter i skole i det, der svarer til 1. klasse i Danmark. De er cirka seks år, når de starter i skole.

Gratis skole men mange stopper

Skolen er gratis til og med 8. klasse. Men alligevel er der mange, der ikke går så længe i skole. Mange er nemlig så fattige, at børnene bliver nødt til at hjælpe med at dyrke jorden, så de kan dyrke majs. Det er nemlig det, de fleste spiser i Malawi.

Et andet problem er, at man skal have skoleuniform på i Malawi. Det er ikke alle, der har råd til at købe sådan en.

Nogle danskere har derfor et spon-sorbarn i Malawi, som de hjælper. Så kan barnet komme i skole med skoleuniform og de rigtige bøger.

Børn der ligner dig i Malawi

Her i Danmark skal alle børn modtage undervisning – enten i skolen eller derhjemme. Nogle børn i Malawi går i privatskoler, som koster mange penge. De skoler minder ret meget om din skole. En af dem, der går i privatskole i Malawi, er Mzati (side 16-19).

For selv om, der er rigtig mange fattige mennesker i Malawi, bliver flere og flere rigere. Det betyder, at middelklassen bliver større. Når man lever i middelklassen betyder det, at man hverken er rig eller fattig. Man penge til at købe tøj og den slags ting, som vi også gerne vil eje herhjemme.

MZATI ↔ VIGGO ↔ MIG SELV

Hvordan er vi anderledes, og hvad har vi til fælles? Du skal nu undersøge:

1. Hvordan Viggo og Mzati er. I midten skriver du det ned, som de to drenge har til fælles.
Læs gerne de to interview i elevbogen igennem igen og se hvilke informationer, du kan finde frem til.

Foto: Lene Vendelbo

Foto: Kasper Nybo

2. Her skal du også beskrive dig selv – hvor er du forskellig fra Mzati og Viggo, og hvad mon I har til fælles?

TJEK KLÆDESKABET

Du skal nu gå på opdagelse i dit klædeskab. Find fem stykker tøj og undersøg følgende ting:

1. Hvad er det lavet af? Prøv at se i mærkerne. Her kan du se, hvilke materialer dit tøj består af.
2. Hvor er det lavet henne? Prøv at se i mærkerne, hvor dit tøj er blevet syet.

HVOR ER DET LAVET? HVILKE MATERIALER ER DET LAVET AF?

MADE IN:	
MADE IN:	
MADE IN:	
MADE IN:	
MADE IN:	

SNEBOLDKAMP (TIL LÆREREN)

Skal klippes ud:

BÆREDYGTIGHED
– forklar ordet
og giv et eksempel!

**GENBRUG
(RECYCLING)**
– forklar ordet
og giv et eksempel!

UPCYCLING
– forklar ordet
og giv et eksempel!

MILJØ
– forklar ordet
og giv et eksempel!

Kan du forklare,
hvorfor genbrug
kan være godt for vores
miljø?

Hvor tit køber
dig og din
familie nyt tøj?

Kunne du finde på
at shoppe i
genbrugsbutikker?
Hvorfor/hvorfor ikke?

Hvor meget skrald
smider hver dansker
cirka ud om året?

Er det godt for
miljøet eller ej, når
vi producerer tøj
på fabrikker?

Har du nogensinde
været på et
loppemarked?

Hvorfor bliver
Røde Kors glade
for genbrugstøj?

Kan du nævne steder
i verden, hvor
meget af vores
tøj bliver syet?

KAN AAQIL KØBE ET PAR DESIGNERJEANS?

1. Drengen Aaqil kommer fra Bangladesh. Her arbejder han på en fabrik, der laver jeans. Hver dag arbejder han mellem 7-17. Hvor mange timer arbejder han per dag?

Svar:

2. Hvis Aaqil arbejder 30 dage per måned, hvor mange timer arbejder han så i alt?

Svar:

3. Aaqil får 9 kr. i lommepenge til sig selv hver måned. Hvor mange timer skal han arbejde per krone (t/kr.)?

Svar:

4. Tæl sammen, hvor mange timers pligter du har per uge og gang det med 4. Divider nu dit resultat med det beløb, du får i lommepenge hver måned:

Svar:

5. Sammenlign nu hvor meget du arbejder per krone i forhold til Aaqil:

	Dig	Aaqil
Pligter (t)		300
Lommepenge (kr.)		9
Arbejdstid (t/kr.)		

6. Hvor længe skal Aaqil spare op for at købe et par designerjeans til 1200 kr. ($1200/9 = \text{antal måneder}$)?

Svar:

HVOR VILD ER DIN HUKOMMELSE?

Hvor meget kan du huske? Tag quizzen og få svaret!

1. Hvor kom drengen, Mzati fra?

- ☐ A. Brasilien
- ☐ B. Myanmar
- ☐ C. Malawi
- ☐ D. Sydafrika

2. Hvad er tekstiler for noget?

- ☐ A. Tekstiler er et andet ord for stoffer, som man kan lave tøj af.
- ☐ B. Tekstiler er noget, som puttes i vores tøj, når det skal laves. Det er ret giftigt.
- ☐ C. Tekstiler er noget, som man kan vinde i lotto.
- ☐ D. Tekstiler er en fisk fra Malawi.

3. Hvor ligger Malawi?

- ☐ A. I Asien
- ☐ B. I Afrika
- ☐ C. I Sydamerika
- ☐ D. I Sydeuropa

4. Du genbruger (recycling), når du ...

- ☐ A. ... køber tøj på et loppemarked eller i en genbrugsbutik eller får din søsters gamle T-shirt.
- ☐ B. ... køber økologiske gulerødder i et supermarked.
- ☐ C. ... giver din lærer et rødt æble.
- ☐ D. ... laver dine lektier til tiden.

5. Upcycling betyder, at man ...

- ☐ A. ... køber helt vildt meget tøj!
- ☐ B. ... smider sit gamle bras på lossepladsen. Det er nemmere at købe noget nyt.
- ☐ C. ... fikser sit gamle bras, og gør det pænere ved at bruge sin fantasi i stedet for at smide det ud og købe noget helt nyt.
- ☐ D. ... rydder op på sit værelse hver dag.

6. Downcycling betyder, at man ...

- ☐ A. ... køber helt vildt meget tøj!
- ☐ B. ... bruger emballage – eksempelvis en sodavandsflaske, igen. Så afleveres den i en pantautomat og bliver derefter sendt videre og smeltet om til en ny sodavandsflaske.
- ☐ C. ... donerer sit gamle tøj til en genbrugsbutik.
- ☐ D. ... roder vildt meget på sit værelse.

7. Bæredygtighed er når ...

- ☐ A. ... vi producerer varer (mad, tøj, mobiltelefoner og så videre) på en måde, så vi ikke driver rovdrift på naturen resurser. Altså kan vi også lave disse ting om 50 år.
- ☐ B. ... du bliver meget dygtig til at bære dine forældres indkøbsvarer for dem.
- ☐ C. ... vi bruger rigtigt mange træer til at lave papir!
- ☐ D. ... vi køber meget tøj.

8. Børnekonventionen siger, at ...

- ☐ A. ... børn må arbejde alt det, de vil.
- ☐ B. ... børn ikke må udnyttes. Derfor er der lavet nogle regler om, hvor meget børn må arbejde per dag.
- ☐ C. ... børn skal tage opvasken hver dag!
- ☐ D. ... børn skal gå i skole syv dage om ugen.

9. Hvad er det smartest at gøre med sit tøj, når man ikke længere vil have det?

- ☐ A. Smide det i skraldespanden.
- ☐ B. Smide det ind i bunden af skabet.
- ☐ C. Sælge det på et loppemarked eller donere det til fx Røde Kors.

- ☐ D. Bruge det som brænde, når man laver lejrbrål.

10. Hvad er en vox pop?

- ☐ A. Når man spørger folk på gaden om deres mening.
- ☐ B. Når man putter rigtig meget voks i håret og sætter det op i en spids.
- ☐ C. Et superfedt loppemarked, hvor Oh Land køber meget af sit tøj.
- ☐ D. En genbrugsbutik, som Røde Kors ejer.

11. I hvilken verdensdel bliver størstedelen af danskernes tøj syet?

- ☐ A. Afrika
- ☐ B. Asien
- ☐ C. Sydamerika
- ☐ D. Europa

12. Hvad gør Røde Kors med dit tøj, når du afleverer det til dem?

- ☐ A. De sælger noget af tøjet i deres genbrugsbutikker og andet sendes til mennesker, der har brug for nødhjælp.
- ☐ B. De laver fastelavnskostumer ud af det.
- ☐ C. De bruger det som brændsel om vinteren.
- ☐ D. De smider det ud – især hvis der er huller i tøjet.

13. Hvad er et dilemma?

- ☐ A. Når du i en svær situation skal træffe et meget vanskeligt valg.
- ☐ B. En voldsom naturkatastrofe.
- ☐ C. Dilemma betyder forurening.
- ☐ D. Et øgenavn for en meget skrap lærer.

LEG DIG FREM TIL VIDEN

1	2	3	4
5	6	7	8
9	10	11	12
13	14	15	16

(BAGSIDEN)

Forklar hvad ordet genbrug (recycling) betyder.	I hvilken verdensdel ligger Malawi?	Hvad er tekstiler for noget?	Hvor kommer drengen, Mzati fra?
Hvad siger Børnekonventionen om børn, der arbejder?	Forklar hvad ordet Bæredygtighed betyder ...	Forklar hvad ordet downcycling betyder ...	Forklar hvad ordet upcycling betyder ...
Hvad gør Røde Kors med dit tøj, når du afleverer det til dem?	I hvilken verdensdel bliver størstedelen af danskernes tøj syet? Og hvorfor?	Hvad er en vox pop?	Hvad skal man gøre af sit tøj, når man ikke længere vil have det? Og hvorfor?
Hvad kan du gøre for at passe bedre på miljøet, når det gælder tøj og tekstiler?	Når vi taler om miljøet, hvad drejer det sig så om?	Hvorfor kan det være rigtigt skidt for miljøet og os mennesker, når der bliver lavet for meget nyt tøj?	Hvad er et dilemma for noget?